

Af hjertets lyst Jens Juels landskabsmalerier

17. maj – 9. juli 1989

For den der interesserer sig for oplysningstidens århundrede er Jens Juel (1745-1802) en kostelig kilde. Med sin levende pensel har han portrætteret den række af kvinder og mænd, der prægede denne bevægende tid i danmarkshistorien. Selv i dag – 200 år efter – lyser Juels stjerne med lige så stor kraft. Han er blevet folkeeje, pryder således vores pengesedler – endog hans eget selvportræt finder vi som vandmærke og garant for produkterne fra Nationalbankens pengepresse.

På den lille udstilling ønskede at vise, at vi også i Jens Juels landskabsmaleri har en vidunderlig skat, for på dette felt har han tillige yde en epokegørende indsats.

I midten af 1700-tallet stod det endnu sløjt til med danskernes interesse for natur og friluftsliv. Efterhånden som barokken og rokokkens sans for det kunstfærdige blev afløst af de rousseau'ske tanker om menneskets tilbagevenden til naturen, vendte udviklingen. Danske haveejere begyndte at omforme deres symmetriske anlæg til mere naturlige "engelske haver". Samtidig hermed vågnede interessen for landskabsmaleriet. Til at begynde med måtte Jens Juel og hans samtidige lade sig inspirere af ældre landskabskunstnere som Aert van der Neer og Mendert Hobbema, hvis billeder de kunne se i de hjemlige samlinger. Hvad angår Claude Lorrains heroiske landskaber, så kunne disse suderes gennem kobberstik.

På sin store uddannelsesrejse sydpå lærte Jens Juel Mitteleuropas bjerge at kende, og det blev dem, der for alvor satte hans landskabsmaleri i gang. Senere fik han et mere direkte forhold til det danske landskab – især fra fødebyen Fyn. Fra kunstnerens sidste tiår kendes eksempler på, at han tegnede friluftstudier overfor motiverne. I den samme periode kom også andre elementer til at præge hans landskabskunst. Lejlighedsvis forstod han at lægge filosofiske og politiske budskaber ind i malerierne, som det kendes fra de berømte prospekter fra Hindsgavl.

Jens Juel blev på Kunstakademiet lærer for de to tyske romantikere C. D. Friedrich og P. O. Runge. Men han blev også indleder af en genre i dansk kunst. Med sit landskabsmaleri kom Juel til at skabe et grundlag for landskabsmaleriet i Danmark 1800-1850.